

KOLONIZACIJA IN OBLIKOVANJE DEŽEL NA SLOVENSKEM

Leta 843 je velika Frankovska država razpadla na tri dele (gl. str. XX). Iz vzhodnega dela je nastala nemška država, h kateri so pripadali tudi predeli naseljeni z našimi predniki. Vzhodni obmejni pas nemškega cesarstva se je po stalni naselitvi Madžarov v Panonski nižini preoblikoval v vrsto mejnih krajin, ki so imele nalogo varovati notranjost države. Večino od njih je v 10. stoletju združila v svojem okviru Velika Karantanija.

Zemljevid: (Šolski zgodovinski atlas, str. 16). Razvoj slovenskih zgodovinskih dežel od 10. do 13. stoletja

Rubrika spodaj: *Že v Kocljevem času se je pokrajinsko ime Karantanija uveljavilo na večini prostora med Dravo, Savo, Donavo in Dunajem in v Panoniji, ime Karantanci pa je veljalo za vse alpske in panonske Slovane.*

V tem času so se razmere na današnjem slovenskem ozemlju precej spremenile. Podobno kot drugje v zahodni Evropi se je tudi na Slovenskem utrdil fevdalizem. Nemški vladarji so podeljevali zemljo v fevd svojim plemičem in tudi cerkvenim fevdalcem, zato je bilo naše ozemlje razkosano na številne zemljiške posesti. Še posebej škofije in samostani so dobili ogromna ozemlja. Tako so na slovenskih tleh imeli svoja fevdalna posestva salzburški in bamberski škofje, oglejski patriarhi, škofje iz Freisinga in Briksna. Kasneje so na naših tleh ustanovili tudi več samostanov: v Stični, Kostanjevici na Krki, Vetrinju na Koroškem, Bistri, Žičah in tudi njim so podeljevali velika posestva. Obsežna ozemlja na prostoru današnje Slovenije so imeli tudi fevdalci, npr. Spanheimi, Traungauci (Otokarji), Babenberžani, Goriški, Žovneški in mnogi drugi. V širjenju svojega gospostva je bila v 13. in 14. stoletju najuspešnejša dinastija Habsburžanov, ki si je po letu 1440 pridobila tudi nemško cesarsko krono.

Slikovno gradivo: Vir, Ilustrirana zgodovina Slovencev, str. 93. Izsek iz listine Otona II. iz leta 973. Z njo je škofija v Freisingu dobila v last obsežno ozemlje v osrednjem delu takratne Kranjske.

Slikovno gradivo: Vir: Ilustrirana zgodovina Slovencev, str. 94. Friderik II. Babenberžan, upodobljen na rodbinskem drevesu dinastije.

Zemljiški gospodje na prostoru vzhodnih Alp so podpirali načrtno poseljevanje, krčenje gozdov in uvajanje naprednejšega kmetovanja že pred madžarskimi vpadi. Glavno obdobje obsežne kolonizacije je bilo od srede 10. do 12. stoletja. Naseljenci so najprej so poselili dostopnejše nižinske predele, kasneje, v 13. in v 14. stoletju pa so se začeli usmerjati v više ležeče kraje.

Že v 10. stoletju so začele nastajati številne nove vasi, ki so v imenu dobile in ohranile besedo vas ali ves, tako na primer: Nova vas, Pušja ves ... Na velik del ozemlja, ki so ga poseljevali predniki današnjih Slovencev, so zemljiški gospodje naseljevali svoje podložnike tudi iz nemških dežel. Ti so med slovanskim prebivalstvom ustvarili manjše ali večje nemške jezikovne otoke (npr. Kočevje, Sorško polje, Apaška kotlina). Ponekod, npr. na Koroškem pa so priseljeni nemški kmetje že kmalu številčno prevladali, zato se je na takih območjih začela **germanizacija**. Posledica tega je bilo **zmanjševanje obsega slovenskega narodnostnega ozemlja**.

Sredi 11. stoletja so se na slovenskem ozemlju že začeli kazati obrisi poznejših dežel Kranjske, Koroške, Štajerske in Goriške. Po razpadu Velike Karantanije se je namreč ime Karantanija in Karantanci vse bolj izgubljalo, uveljavljala pa so se deželna imena Koroška, Štajerska, Kranjska oz. Korošci, Štajerci, Kranjci.

Vprašanja

- 1 Razloži pojem kolonizacija in njene posledice na našem ozemlju?
- 2 Naštej slovenske zgodovinske dežele.

Pojmi:

Germanizacija: proces širjenja in sprejemanja nemškega jezika, kulture, navad in običajev.